בס״ד

מה בדף

שינון הדף היומי בדרך קצרה

לע״נ מרן רבי ירחמיאל גרשון בן רבי צבי יהודה אדלשטיין זצוק״ל

הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@ GMAIL.COM

שבועות לא-לז

גליון 284 פרשת במדבר תשפ״ה

דף לא מנין שתלמיד שיושב לפני רבו ורואה זכות לעני וחובה לעשיר שאסור לו לשתוק שכתוב **מדבר שקר תרחק**, וכן תלמיד שרואה שרבו טועה בדין לא יאמר אמתין לו עד שיגמרנו ואסתרנו ואבננו משלי כדי שיקרא הדין על שמי, שכתוב **מדבר שקר תרחק**, וכן תלמיד שרבו אומר לו אתה מכירני שגם אם יתנו לי ק' מנה לא אשקר אך תדע שיש לי מנה אצל פלוני ויש לי רק עד אחד על כך בא להצטרף אליו לעדות לא יצטרף עמו, שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ולכאורה פשוט שאסור לא מצד שקר אלא מהפסוק **לא תענה ברעך עד שקר**, אלא הכוונה שרבו אומר לו יש לי עד אחד ובא ועמוד שם בלי לומר כלום ולא תוציא שקר ואז הוא יודה בכ״ז אסור מצד **מדבר שקר תרחק**, הנושה בחבירו מנה לא יאמר אטען לו מאתיים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ומנין שאם אדם חייב לחבירו מנה אך תבעהו מאתיים שלא יאמר אכפור בפני ב״ד ואודה לו בחוץ כדי להפטר משבועה שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ומנין שאם שלושה נושים באחד שלא יהיה אחד מהם בעל דין ושנים מהם עדים כדי להוציא ממנו מנה ויתחלקו בו שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ומנין לשנים שבאו לדין ואחד לבוש סמרטוטים ואחד לבוש איצטלא ששוה ק' מנה שאומרים לעשיר לבש כמותו או הלבישהו כמותך שכתוב **מדבר שקר תרחק**.

כשבאו לדין לפני רבה בר רב הונא הוא אמר לבעלי הדין לשלוף את האנפלאות שלהם ואז יבואו לדין.

מנין שאסור לדיין לשמוע דברי בעל דין אחד קודם שבא בעל דינו שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ומנין שאסור לבעל דין להטעים דבריו לדיין קודם שבא בעל דינו שכתוב **מדבר שקר תרחק**, ורב כהנא למד את זה מהפסוק **לא תשא שמע שוא** וניתן לקרוא גם **לא תשיא**.

לדעת רב הפסוק **אשר לא טוב עשה בתוך עמיו** מדבר באופן שבא בהרשאה ושמואל אומר שזה מדבר על אדם שקונה שדה שיש עליה עוררים.

שבועת העדות נוהגת בראויים להעיד, לרב פפא בא למעט מלך ולרב אחא בר יעקב זה בא למעט משחק בקוביא, רב אחא יסבור שמלך יש ללמוד מק״ו ממשחק בקוביא, ורב פפא סובר שרק במלך אין שבועת העדות אך במשחק בקוביא יש שבועת העדות כיון שמדאורייתא הוא ראוי לעדות אלא שרבנן פסלוהו.

אמרו התלמידים לפני רב פפא שרבנן ור״מ נחלקו במשנה כשלומדים דבר מדבר אם לומדים ממנו לגמרי או שלומדים ממנו ומה שלומדים נשאר כמו הלמד, ר״מ סובר שכשלומדים מפקדון כמו שבפקדון מושבע מפי עצמו חייב כך בעדות חייב במושבע מפי עצמו ולומדים מפקדון שכמו ששם חייב בין בפני ב״ד ובין שלא בפני ב״ד כך גם בעדות ורבנן סוברים שמשאירים כמו הלמד ולומדים מפקדון שמושבע מפי עצמו חייב, ולומדים כדיני שבועת העדות שכמו שבמושבע מפי אחרים זה רק בפני ב״ד כך בנשבע מפי עצמו זה רק בב״ד, **עמוד ב** ורב פפא אמר שאם לומדים מפקדון לכו״ע לומדים משם לגמרי, אלא רבנן למדו מק״ו שאם מפי אחרים חייב כ״ש שחייב מפי עצמו ואז אומרים דיו שכמו שמושבע מפי אחרים הוא רק בב״ד כך מושבע מפי עצמו הוא רק בב״ד, ואמרו התלמידים לרב פפא שאין לומר שלא נחלקו בדון מינה ומינה שהרי שנינו לגבי פקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים וקרובים בכשרים ופסולים בפני ב״ד ושלא בפני ב״ד ולר״מ מפי אחרים חייב רק כשכפר בב״ד וחכמים סוברים שבין בפני אחרים ובין בפני עצמו חייב בכפר בו ומהיכן למדו חכמים שחייב מעדות א״כ נחלקו בדון מינה ומינה, ויש לומר שאכן משם מוכח כך אך במשנתינו לא חייבים לבאר שבזה נחלקו.

שנינו במשנה שחייבים על שגגת השבועה עם זדון העדות מבאר רב יהודה בשם רב שמדובר שהוא אומר יודע אני ששבועה הזו אסורה אך איני יודע אם חייבים עליה קרבן.

שנינו במשנה שלא חייבים על שגגה סתם לכאורה יש ראיה לדברי רב כהנא ורב אסי לגבי שבועה בשגגה, ויש לדחות שהם חדשו יותר מבשבועת העדות שלא כתוב **ונעלם** אך לגבי שבועת שוא שכתוב **ונעלם** והיינו אומרים שיתחייב בשגגה כל שהוא, קמ״ל שלא חייב באונס.

משנה כיצד היא שבועת העדות: שאומר לשנים בואו והעידוני והם אומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות והוא אומר משביע אני עליכם והם אומרים אמן הם חייבים, ואם השביע עליהם ה' פעמים מחוץ לב״ד ובאו לב״ד והודו פטורים ואם כפרו הם חייבים על כל אחת ואחת, ואם השביע עליהם ה' פעמים בפני ב״ד והם כפרו חייבים רק אחת, ור״ש אומר שהטעם לכך הוא שהם לא יכולים לחזור ולהודות בב״ד, אם כפרו שניהם כאחת חייבים ואם כפרו בזה אחר זה הראשון חייב והשני פטור ואם הראשון כפר והשני הודה הכופר חייב, ואם הם היו שתי כיתות עדים וכפרה הראשונה ואח״כ כפרה השניה שתיהן חייבות כי העדות יכולה להתקיים בשניהם. **גמרא** שמואל אומר שאם ראו אדם רץ אחריהם והם אומרים לו מה אתה רץ אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות הם פטורים ולכאורה מה החידוש בזה הרי שנינו שבשלח ביד עבדו או שהנתבע אמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות בואו והעידוהו הם פטורים,

דף לב עד שישמעו מפי התובע, יש לומר שהחידוש הוא במה שהוא רץ שהיינו אומרים שזה כמו תביעה קמ״ל שלא, אך קשה שגם את זה שנינו במשנה כיצד אמר לשנים משמע שבלי שאמר לא חייבים, ויש לומר שאמר זה לאו דוקא וכן מוכח ממה ששנינו שבועת הפקדון כיצד אמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך ואין לומר שרק באמר שהרי כתוב **וכחש בעמיתו** משמע הכחשה כל שהוא וכמו ששם אמר שזה לא דוקא כך אצלינו אמר לאו דוקא, אך יש לדחות שיש לומר להיפך שאם אמר אצלינו הוא דוקא לכן כתבו שם אמר אגב כאן אך אם גם כאן אמר הוא לאו דוקא מדוע כתבו פעמיים אמר, אך יש לומר שהמשנה כתבה את הרגילות שחייב גם בלא אמר, אך ישנה ברייתא כדברי שמואל שאם ראו שרץ אחריהם ואמרו לו מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות פטורים ואם בפקדון הם חייבים.

שנינו במשנה שבהשביע עליהם מחוץ לב״ד הם פטורים, אביי אומר שהמקור לכך שלא חייבים על כפירה שהיא מחוץ לב״ד שנאמר **אם לא יגיד ונשא עוונו** וזה נאמר רק באופן שכשיגיד העד הנידון יתחייב ממון, ורב פפא מקשה שא״כ נלמד משם שחייב רק באופן שהשבועה היא בב״ד, ויש לומר שבברייתא למדו מהפסוק **לאחת** לחייב על כל שבועה ושבועה ובב״ד לא שייך להשבע יותר מפעם אחת שהרי שנינו שאם השביע עליהם ה' פעמים בב״ד וכפרו חייבים רק אחת, ור״ש אמר שהטעם הוא כי אינם יכולים לחזור ולהודות א״כ משמע שהשבועה היא חוץ לב״ד והכפירה היא בב״ד.

שנינו במשנה שאם כפרו יחד חייבים, יש להקשות הרי אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא שהמשנה היא כדעת ר' יוסי הגלילי שאפשר לצמצם, ור' יוחנן אומר שמשנתינו היא גם כרבנן ומדובר ששניהם כפרו תוך כדי דיבור שהוא כדיבור, ורב אחא מדפתי מקשה הרי תוך כדי דיבור הוא כדי שאילת תלמיד לרב וכשאומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות זה יותר מכך, ורבינא מתרץ שכל אחד נשבע תוך כדי דיבור לדיבורו של חבירו.

שנינו במשנה שבנשבעו בזה אחר זה הראשון חייב, לכאורה בברייתא נחלקו במשביע עד אחד שפטור ור״א בן ר״ש מחייב, ולכאורה המחלוקת תלויה האם עד אחד בא לחייב ממון וחייב קרבן שבועה או שהוא בא רק לחייב שבועה וא״כ אין בו חיוב שבועת העדות, וא״כ משנתינו סוברת כמו התנא שעד אחד בא רק לחיוב שבועה, ויש לדחות שאביי אמר על הברייתא שהכל מודים בעד סוטה הכל מודים בעידי סוטה הכל מודי בעד אחד הכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה, וא״כ לכו״ע עד אחד בא לחייב שבועה והמחלוקת היא באופן שעדות העד גורמת לממון שלר״א בן ר״ש גורם לממון כממון, ולת״ק זה לא כממון.

יש לבאר את דברי אביי שהכל מודים בעד אחד של סוטה שהוא בא להעיד שהיא נטמאה שהוא חייב שהתורה האמינה לעד אחד לענין טומאה שכתוב **ועד אין בה** ומשמע כל שיש בה, והכל מודים בעידי סוטה שפטורים היינו עידי הקינוי שהם רק גורם לגורם, **עמוד ב** ונחלקו בעידי סוטה בעידי סתירה שלר״א בן ר״ש גורם לממון כממון ולת״ק אינו כממון, והכל מודים כשכנגדו חשוד על השבועה, והכל מודים בעד אחד כמו המקרה של ר' אבא דלהלן, וכשנגדו חשוד אין לומר שמדובר שרק הלוה חשוד ואומר המלוה לעד אם היית מגיע להעיד הייתי נשבע ונוטל, אך יש לומר שא״כ פטור העד שהוא יאמר למלוה מי אמר שהיית נשבע אלא מדובר כששניהם חשודים ואז השבועה חוזרת למחוייב לה ומתוך שאינו יכול להשבע הוא משלם, ולכן העד שנמנע מלהעיד חייב.

כולם מודים במקרה של ר' אבא שאדם אחד חטף נסכא מחבירו ובא לפי ר' אמי ור' אבא ישב לפניו והתובע הביא עדים שהוא חטף ממנו אמר הנתבע אכן חטפתי אך זה היה שלי אמר ר' אמי איך ידונו דין זה הרי אין שני עדים לחייבו לשלם, ולא ניתן לפטרו שהרי יש עד אחד והוא לא יכול להשבע שהרי הוא מודה שהוא חטף וא״כ הוא כגזלן שפסול לשבועה, ואמר ר' אבא שהוא מחויב שבועה שאינו יכול להשבע והוא משלם.

רב פפא אומר שהכל מודים בעידי מיתה שחייב והכל מודים בעד מיתה שפטור באופן שהעד אמר לאשה ולא לב״ד שהרי האשה נאמנת לומר מת בעלי להנשא או להתיבם והוא מפסיד לאשה את כתובתה, ובאופן שלא אמר לא לאשה ולא לב״ד העד חייב קרבן שבועת העדות, ולכאורה מוכח מכאן שהמשביע עידי קרקע חייב, יש לדחות שמדובר כשהאשה תפסה כבר במיטלטלין.

שנינו במשנה אומרת שבכפר אחד והודה אחד הראשון חייב, יש להקשות שאם שנינו לגבי בזה אחר זה ששניהם כופרים הראשון חייב א״כ במקרה שאחד כופר והשני מודה ודאי שהשני פטור, יש לומר שמדובר ששניהם כפרו ואחד מהם חזר והודה תוך כדי דיבור והחידוש הוא שתוך כדי דיבור כדיבור, ולכאורה לרב חסדא שהעמיד לעיל כר' יוסי הגלילי א״כ ברישא החידוש הוא שאפשר לצמצם ובסיפא החידוש הוא שתוך כדי דיבור כדיבור, אך לר' יוחנן קשה מדוע צריך שני בבות לחדש שתוך כדי דיבור כדיבור, ויש לומר שברישא היינו אומרים שרק בכפירה של שניהם מצרפים אותם אך בסיפא שזה כפירה והודאה של אחד לא נצרף דבריו תוך כדי דיבור, קמ״ל שהוא יכול לחזור בו.

שנינו במשנה ששני כיתות שכפרו זה אחר זה חייבים, יש להקשות שאמנם השניה חייבת כי הראשונה כבר כפרה אך מדוע הראשונה חייבת הרי לתובע יש את הכת השניה שתעיד עבורו,

דף לג רבינא מבאר שמדובר כשהכת השניה היתה קרובה בשעת הכפירה בנשותיהם והן היו גוססות והיינו אומרים שאינם פסולים שהרי רוב גוססים למיתה, קמ״ל שהם פסולים ולכן השניה חייבת,

משנה אם אמר לעדים משביע אני עליכם אם לא תעידו לי שיש לי אצל פלוני פקדון תשומת יד גזל ואבידה, ואמרו העדים שבועה שאין אנו יודעים שיש לך אצל פלוני פקדון תשומת יד גזל ואבידה חייבים על כל אחד ואחד, ואם אמר משביע אני עליכם אם לא תבואו להעיד שיש לי ביד פלוני פקדון של חיטים ושעורים כוסמים והם אומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות חייבים רק אחת, ואם אמרו שבועה שאין אנו יודעים לך עדות שיש לך ביד פלוני פקדון חיטים שעורים וכוסמים חייבים על כל אחד ואחד, ואם אמר משביע אני עליכם שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק תשלומי כפל ותשלומי ד' וה' ושאיש פלוני אנס או פיתה את בתי ושהכני בני וחבל בי חבירי או שהדליק את גדישי ביוה״כ הרי אלו חייבים. **גמרא** הסתפקו במשביע עידי קנס, ולדעת ר״א בן ר״ש שאומר שעדים יכולים לבא אחר הודאה א״כ ודאי העדים מפסידים במה שאינם מעידים וחייבים ולרבנן שמודה בקנס ואח״כ באו עדים פטור יש להסתפק האם חייב במשביע עידי קנס, ויש לומר שחכמים של מודה בקנס לא סוברים כר״א בן ר״ש לגבי גורם לממון כממון, ואם הם סוברים כרבנן שגורם לממון לא כממון א״כ בקנס שאם הוא מודה הוא פטור א״כ זה לא כפירת ממון, או שנאמר שהם חייבים כל עוד הנידון לא הודה, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו משביע אני עליכם שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק והרי חצי נזק זה קנס, ויש לדחות שיתכן שהמשנה כמ״ד שחצי נזק הוא ממון, ולמ״ד שחצי נזק הוא קנס יש להעמיד את המשנה בחצי נזק צרורות שהלכה למשה מסיני שהוא ממון, ולכאורה יש להוכיח מהמשך המשנה שכתוב כפל, ויש לומר שהכוונה לקרן שבכפל וכן מה שכתוב ד' וה' הכונה לקרן שבהם, ומה שכתוב שפלוני אנס או פיתה הכוונה לבושת ופגם שבאונס ומפתה, אך לפ״ז צריך לומר שהמשנה באה לחדש ברישא שחצי נזק צרורות הוא ממון ובסיפא החידוש הוא לגבי פלוני ששרף גדישי ביוה״כ להוציא מדעת ר' נחוניא בן הקנה שעשה את יוה״כ כשבת לענין קם ליה בדרבה מיניה, ולכאורה יש להוכיח מהברייתא שאמר משביע אני עליכם אם לא תעידו **עמוד ב** שפלוני הוציא שם רע על בתי חייבים ואם הודה מפי עצמו פטור, ויש לדחות שהברייתא הזו היא כר״א בן ר״ש שמודה בקנס ואח״כ באו עדים חייב, אך יש לומר שכתוב בסיפא הודה מפי עצמו פטור וזה לדעת רבנן, ויש לומר שכל הברייתא היא כר״א בן ר״ש והביאור הוא שלא מצאנו הודה מפי עצמו פטור אלא כשאין עדים כלל והוא מודה מעצמו.

משנה אם אמר משביע אני עליכם אם לא תעידו שאני כהן או לוי ושאני לא בן גרושה וחלוצה או שתעידו שפלוני הוא כהן או לוי או שהוא לא בן גרושה וחלוצה ושאיש פלוני אנס ופתה את בתו או שבני חבל בי וחברי חבל בי או הדליק גדישי בשבת פטורים. **גמרא** לכאורה יש לדייק שפטורים לגבי כהן או לוי אך אם הוא אומר מנה לפלוני ביד פלוני חייבים, אך יש לומר שבסיפא כתוב שחייבים רק בשמעו השבעה מפי התובע, ושמואל מבאר שחייבים כשהתובע הזה בא בהרשאה, אך יש לדחות שנהרדעי אמרו שלא כותבים הרשאה על מיטלטלין, ויש לומר שכל זה במטלטלין שכפר אבל בלא כפר כותבים הרשאה על מיטלטלין.

שנו בברייתא מנין שהפסוק מדבר בתביעת ממון ר״א למד ממה שכתוב בשבועת העדות **אואין** וכן בשבועת הפקדון וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי שבועת העדות מדובר בתביעת ממון, ואין לומר שנלמד מ**אואין** של רוצח שזה לא תביעת ממון שיש ללמוד מ**אואין** שכתוב עם שבועה ולא מ**אואין** של רוצח שלא כתוב שם שבועה, ואין להוכיח מ**אואין** של סוטה שיש שם שבועה ואין שם תביעת ממון שיש ללמוד **אואין** שיש שבועה בלי כהן ולא מ**אואין** שיש שבועה עם כהן, ור״ע לומד מהפסוק **והיה כי יאשם לאחת מאלה** שיש מאלה שחייב ויש מאלה שאינו חייב והיינו שבתביעת ממון חייב ובלי תביעת ממון פטור, ור' יוסי הגלילי למד מהפסוק **והוא עד או ראה או ידע** שמדובר בעדות שמתקיימת בראיה בלי ידיעה וידיעה בלי ראיה והיינו עדות ממון, ראיה בלי ידיעה היינו שאמר מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני והם יבואו ויעידו, וידיעה בלי ראיה היינו שאמר מנה הודית לי בפני פלוני ופלוני יבואו ויעידו, ור״ש לומד ממה שחייב בעדות וחייב בפקדון כמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי עדות מדובר בתביעת ממון, ועוד שיש ללמוד ק״ו שאם בפקדון שעשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים וחייב על כל אחת ואחת,

דף לד בין בפני ב״ד ובין שלא בפני ב״ד וזה רק בתביעת ממון עדות שלא עשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים ואינו חייב אלא אחת בפני ב״ד א״כ ודאי מדובר בתביעת ממון, אך יש לפרוך שבפקדון לא עשה מושבע כנשבע ומזיד כשוגג, יש לומר שלומדים בגזירה שוה שכתוב בעדות **תחטא** וכתוב בפקדון **תחטא** וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך בעדות מדובר רק בתביעת ממון, ורבה בר עולא מקשה שיש להוכיח **מאו** של ביטוי שיש בהם שבועה אך לא כהן ואין בהם תביעת ממון, ויש לומר שעדיף ללמוד מפקדון שכתוב בו **תחטא** אך מצד שני יש ללמוד חטאת מחטאת, אלא יש לומר שעדיף ללמוד מפקדון שכתוב בו חטא והוא מזיד ותביעה וכפירה והוא עבר על כך, ואמנם הוא דומה לביטוי במלה חטאת והוא עולה ויורד ובשניהם אין חומש, אלא הוא דומה לפקדון ביותר דברים.

ר״ע למד מהפסוק **לאחת מאלה** שיש מאלה שהוא חייב ויש שהוא פטור והיינו בתביעת ממון ואמנם ניתן לומר הפוך שרק בלי תביעת ממון חייב אלא שר״ע סמך על הלימוד של **אואין**, והנ״מ בין ר״ע לר״א במשביע עידי קרקע שלר״א חייבים ולר״ע פטורים, ור' יוחנן שאמר שגם לר״א משביע עידי קרקע פטורים, יש לומר שהנ״מ ביניהם היא במשביע עידי קנס שלר״א חייבים ולר״ע פטורים.

ר' יוסי הגלילי למד מהפסוק **והוא עד או ראה** שמדובר בעדות שמתקיימת בידיעה בלי ראיה וראיה בלי ידיעה, ורב פפא אומר שלכאורה ר' יוסי הגלילי חולק על ר' אחא שאומר שגמל שאוחר בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו ידוע שהוא הרגו שאם ר' יוסי סובר כר' אחא א״כ גם בדיני נפשות ניתן לדון כך כמו המקרה של שמעון בן שטח שאמר אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו ומצאתי שיש בידו סייף ודם מטפטף והרוג מפרפר אמרתי לו רשע מי הרגו אני או אתה אך מה אעשה שאין דמך מסור בידי שהתורה אמרה **על פי שנים עדים או שלושה עדים יומת המת** אלא המקום יפרע ממך ולא זזו משם עד שנחש הכישו והוא מת, ויש לומר שר' יוסי יכול לסבור כר' אחא ואמנם מצאנו ידיעה בלי ראיה אך לא מצאנו ראיה בלי ידיעה שהרי כשהרג אדם צריך לדעת אם הנהרג הוא ישראל או שהוא עכו״ם או שהיה טריפה או שלם, ולכאורה יש להוכיח שר' יוסי הגלילי סובר שמשביע עידי קנס פטור שאם נאמר שחייב א״כ יתכן מקרה של ידיעה בלי ראיה, אך לא יתכן ראיה בלי ידיעה שהרי יש לדעת אם בעל נכרית או בת ישראל אם היתה בתולה או בעולה.

כשישב רב המנונא לפני רב יהודה רב יהודה הסתפק במקרה שאמר מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני **עמוד ב** והעדים רואים אותו מבחוץ ואמר רב המנונא ומה טוען השני שאם הוא אומר לא היו דברים מעולם הוא הוחזק כפרן ואם הוא אומר לקחתי את שלי מה מועיל כשבאים העדים, אמר לו רב יהודה אתה המנונא בא לביהמ״ד.

אדם אחד אמר לחבירו מנה מניתי לך בצד עמוד זה אמר לו הנתבע לא עברתי בצד עמוד זה ובאו שני עדים ואמרו שאכן הוא עבר בצד אותו עמוד אמר ר״ל שהוא הוחזק כפרן, ור״נ מקשה שזה כדין של פרסיים שהוא לא התכוון מעולם אלא בענין העסק הזה, וללישנא בתרא המקרה היה שהוא אמר לא עברתי מעולם בצד עמוד זה ועדים העידו שהוא השתין מים בצד אותו עמוד אמר ר״נ שהוא הוחזק כפרן, ורבא אמר לר״נ שדבר שלא מוטל על אדם לזכרו אינו בדעתו.

ר״ש למד שבועת עדות במה הצד מפקדון וצחקו על כך בא״י ולכאורה הקושיא היא ממה שפרכו שבפקדון לא עשה מושבע כנשבע מזיד כשוגג והרי מהיכן למד ר״ש מושבע מפי עצמו מפקדון א״כ בפקדון נלמד מושבע מפי אחרים מעדות, אך מדוע צחקו אולי ר״ש למד בק״ו שאם מפי אחרים חייב ודאי חייב מפי עצמו, ואם הצחוק הוא על מה שר״ש למד מזיד כשוגג שפרכו שפקדון לא עשה מושבע כנשבע מזיד כשוגג ומנין שיש מזיד בעדות כיון שלא כתוב בו **ונעלם** א״כ גם בפקדון לא כתוב **ונעלם**, ורב

הונא אמר להם מה הצחוק הרי ר״ש למד שבפקדון אין מזיד כשוגג לומדים ממעילה ועד שהוא לומד ממעילה שילמד מעדות, ויש לומר שמסתבר ללמוד ממעילה שבפקדון זה גם מעילה בחבירו ומצד שני עדיף ללמוד מעדות שכתוב תחטא אלא מסתבר ללמוד ממעילה שדומה לו שבשניהם כתוב מעילה וזה בכל הדברים ויש בהם הנאה וזה חטאת קבועה ויש בהם חומש ואשם אך מצד שני עדיף ללמוד מעדות שזה חטא והדיוט ויש שבועה ותביעה וכפירה וכתוב בהם **או**, אלא יש לומר שביותר דברים זה דומה לפקדון, ומה שצחקו בא״י הוא כדברי רב פפא ורב הונא בר רב יהושע מהישיבה שאם ר״ש למד בגזירה שוה מה שייך לפרוך מפקדון אך ניתן לומר שר״ש פרך לפני שהוא למד בגזירה שוה ואחר שלמדו בג״ש לא פורכים, אך קשה שלקמן אמר רבה בר איתי שר״ש הוא הסובר שלא ניתן זדון שבועת הפקדון לכפרה אך יתכן שרק לגבי מזיד כשוגג הוא פרך כי למדו את זה ממעילה אך לגבי מושבע כנשבע לא פורכים אך ניתן לחזור וללמוד עדות מפקדון שמזיד לא כשוגג כמו שלמדו פקדון ממעילה,

דף לה ויש לומר שהתורה כתבה את עדות יחד עם שבועת ביטוי וטומאת מקדש וקדשיו לומר שבכולם כתוב **ונעלם** ובעדות לא א״כ חייב בו על מזיד כשוגג.

משנה אם אמר משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידו לי שאיש פלוני אמר לתת לי מאתיים זוז ולא נתן והם חייבים רק על תביעת ממון כפקדון, ואם אמר משביע אני עליכם שאם תדעו לי עדות שתעידו לי הם פטורים כי השבועה קדמה לעדות, ואם עמד בביהכנ״ס ואמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לי עדות שתעידו לי הם פטורים ואם אמר לשנים משביע אני עליכם שאתם יודעים לי עדות שתעידו והם אומרים שבועה שאין אנו יודעים לך עדות והם ידעו רק עד מפי עד או שאחד מהם קרוב או פסול הם פטורים ואם שלח ביד עבדו או שהנחבע אמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות שתעידו הם פטורים עד שישמעו מפי התובע. **גמרא** שנו בברייתא שאם אמר משביע אני עליכם אם לא תעידו לי שפלוני אמר שיתן לי מאתיים זוז ולא נתן שהם פטורים שכתוב בעדות **תחטא** וכן בפקדון וכמו ששם מדובר בתביעת ממון כך לגבי שבועת העדות חייב רק בתביעת ממון.

שנו בברייתא שאם השביע שאם תדעו עדות תעידו הם פטורים שכתוב **ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע** דוקא שקדמה עדות לשבועה ולא שקדמה שבועה לעדות.

שמואל אומר על דברי המשנה שאם משביע בביהכנ״ס לא מועיל גם אם עדיו ביניהם, ולכאורה זה פשוט יש לומר שהחידוש הוא שאף אם עומד עליהם והיינו אומרים שזה נחשב כאילו משביע רק אותם, קמ״ל שלא, וכן שנינו שאם ראה סיעת בני אדם וביניהם עידיו אמר להם משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לי עדות שתעידו לי הם פטורים שכתוב **והוא עד** וכאן לא יחד עידיו, ואם אמר כל העומדים כאן חייבים שזה נקרא שייחד את עידיו.

שנו בברייתא שאם אמר לשנים משביע אני עליכם פלוני ופלוני שאם אתם יודעים לי עדות שתבואו להעיד והם ידעו עדות רק עד מפי עד או שאחד מהם קרוב או פסול הם פטורים שכתוב **אם לא יגיד ונשא עוונו** ומדובר בראויים להגדה.

שנו בברייתא שאם שלח ביד עבדו או שהנחבע אמר משביע אני עליכם שאם אתם יודעים לו עדות שתבואו להעיד הם פטורים שכתוב **אם לא יגיד ונשא עוונו**, ומבאר ר״א שכתוב אם **לוא** יגיד והיינו שלו לא יגיד אז נשא עוונו, אך אם לאחר לא יגיד פטור.

משנה אם אמר משביע אני עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם אני חייבים, אך אם אמר בשמים ובארץ הם פטורים, ואם אמר בשם א׳ ד׳ או י׳ ק׳ בשד-י צבקות בחנון ורחום בארך אפים ברב חסד ובכל הכינויים הם חייבים, המקלל בכל השמות הנ״ל לר״מ חייב ולחכמים פטור, וכן המקלל אביו ואמו בשמות הנ״ל לר״מ חייב ולחכמים פטור, המקלל עצמו וחבירו בשמות הנ״ל עובר בלאו, אם אמר יככה ה׳ אלוקים וכן יככה אלוקים זה אלה שכתובה בתורה, ואם אמר אל יכך ויברכך ויטיב לך לר״מ חייב ולחכמים פטור.

גמרא יש לפרש במה שמתחילה המשנה משביעני עליכם מה הוא אומר ורב יהודה מבאר שהוא אמר משביע אני עליכם בשבועה האמורה בתורה, מצוה אני עליכם בצוואה האמורה בתורה, אוסרכם אני באיסר האמור בתורה, ומקשה אביי לפ״ז מה ששנה ר׳ חייא כובלכם אני חייבים והיכן כתוב בתורה כובל אלא מבאר אביי משביע אני עליכם בשבועה, מצוה אני עליכם בשבועה, אוסרכם אני בשבועה, כובלכם אני בשבועה.

שנינו במשנה שהמשביע ברחום וחנון חייבים, לכאורה מוכח שהם נקראים שמות, ויש להקשות ששנינו שיש שמות שאינם נמחקים ויש שמות שנמחקים: קל אלוקיך אלוקים אלוקיכם אקיק אשר אקיק, א׳ ד׳, י׳ ק׳,שד-י, צבקות, אבל הגדול הגבור והנורא האדיר החזק האמיץ העיזוז חנון ורחום ארך אפים ורב חסד נמחקים, ואביי מבאר שהמשנה מדברת שהוא השביע במי שהוא חנון **עמוד ב** ובמי שהוא רחום, ורבא מקשה א״כ נפרש כך גם בשבע בשמים ובארץ שהכווונה למי שהשמים והארץ שלו, ויש לומר שרק בחנון ורחום שאין דבר אחר שנקרא כך א״כ הוא מתכוון למי שהוא רחום וחנון אך בשמים ובארץ הוא אכן מתכוון לשמים ולארץ.

שנו בברייתא שאם כתב א׳ ול׳ מתוך שם אלוקים או שכתב י׳ ק׳ מתוך שם הויה זה לא נמחק, אך אם כתב ש׳ ד׳ משם שד-י, או א׳ וד׳ מתוך אדנות, או צ׳ וב׳ מתוך צבקות הם נמחקים, ור׳ יוסי סובר שכל שם צבקות נמחק שזה נקרא על שם ישראל, כמו שכתוב **והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל מארץ מצרים**, ואמר שמואל שאין הלכה כר׳ יוסי.

שנו בברייתא שאות שטפילה לשם לפניו או לאחריו נמחקים, לפניו כגון שכתוב לה׳ הל׳ נמחק, וכן בה׳ ב׳ נמחק, וה׳ הואו נמחק, מה׳ המ׳ נמחק, כה׳ הכ׳ נמחק, ולאחריו כגון אלוקינו הנ׳ והואו נמחקים אלוקיהם ה׳ ומ׳ נמחקים, אלוקיכם הכ׳ והמ׳ נמחקים, ואחרים אומרים שלאחריו לא נמחק כלל שכבר קדשו ה׳, ואמר רב הונא שהלכה כאחרים.

כל השמות שכתובים אצל אברהם הם קודש מלבד הפסוק **ויאמר ה׳ אם נא מצאתי חן בעיניך**, אך חנינא בן אחי ד׳ יהושע וכן ר״א בן עזריה אמר בשם ר״א המודעי שגם זה קודש, ומה שאמר רב יהודה בשם רב שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה זה כדעתם שאברהם אמר להקב״ה **אל נא תעבור**.

כל השמות שאמורים אצל לוט הם חול מלבד הפסוק **ויאמר לוט אליהם אל נא ה׳ הנה נא מצא עבדך חן בעיניך** וזה נאמר על מי שבידו להמית ולהחיות וזה הקב״ה.

כל השמות שנאמרו בנבות הם קדש ומה שנאמרו במיכה הם חול, ולר״ש בנבות הם קדש ובמיכה יש מהם חול ויש בהם קדש, מה שכתוב בא׳ ל׳ הוא חול ומה שכתוב י׳ ק׳ הם קדש חוץ מהפסוק דלהלן שהוא קדש שכתוב **כל ימי היות בית האלוקים בשילה**, כל השמות שכתובים בגבעת בנימין לר״א הם חול ולר׳ יהושע הם קדש ור״ש הקשה וכי הוא מבטיח ואינו עושה אמר ר׳ יהושע מה שהבטיח עשה אף הם לא הבחינו אם לנצח או שינצחום ובסוף שהבחינו הסכימו על ידם שכתוב **ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן עומד לפניו בימים ההם לאמר האוסיף עוד לצאת למלחמה עם בנימין אחי אם אחדל.**

כל השמות שלמה שכתובים בשיר השירים הם קדש והיינו שיר למי שהשלום שלו מלבד הפסוק **האלף לך שלמה** והיינו אלף לשלמה ומאתים לשאר החכמים, ויש אומרים שגם שלמה שבפסוק **הנה מטתו שלשלמה ששים גיבורים** הוא חול, ולכאורה משמע שלדעה זו גם הפסוק **האלף לך שלמה** הוא קדש וא״כ מה שאמר שמואל שמלכות שהורגת עד אחד מששה מהעולם לא נענשת שכתוב **האלף לך שלמה** למלכות שמים **ומאתיים לנוטרים** היינו מלכות הארץ ודברי שמואל לא כאחד מהדעות הנ״ל, ויש לומר שלשמואל היש אומרים סוברים ששלמה של מטתו זה חול, אך שלמה של האלף הוא קודש ושמואל סובר כמותם.

כל מלכיא שכתוב בדניאל הוא חול חוץ מהפסוק **אנת מלכא מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך** שזה קדש, ויש אומרים שגם הפסוק **מרי חלמא לשנאך ופשרא לערך** גם קדש שלא יתכן שהוא אמר כך לנבוכדנצר ששנאיו הם ישראל וא״כ הוא מקלל את ישראל, אך ת״ק סובר שזה נאמר לנבוכדנצר ויש לו גם שונאים שהם עכו״ם.

למשנתינו הוא שבועה גם בכינויים, ויש להקשות ששנינו על הפסוק **יתן ה׳ אותך לאלה ולשבועה** ולכאורה כבר כתוב **והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה** אלא שהיינו אומרים שנלמד **מושמעה קול אלה** שכמו ששם הוא שבועה כך כאן, וכמו ששם הוא בשם כך בסוטה הוא בשם, ואביי אומר שזה כדעת ר׳ חנינא בר אידי שלמד שכמו שהתורה אמרה השבע הוא בשם כך בשהתורה אמרה א׳ תשבע הוא בשם, וכן בשהתורה אמרה קלל ואל תקלל הוא בשם, ויש להקשות שאם רבנן למדו גזירה שוה א״כ צריך שם המיוחד ואם הם לא למדו גזירה שוה מנין שאלה הוא שבועה, ויש לומר שהן למדו כמו הברייתא שאלה הוא לשון שבועה כמו שכתוב **והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה**, אך קשה שכתוב שבועת האלה, אלא יש לפרש שלומדים שאלה הוא שבועה כמו שכתוב **והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה**,

דף לו ושבועה בלי אלה לומדים משבועה שיש אלה שכתבו **ושמעה קול אלה ושמעה אלה ושמעה קול**, ור׳ אבהו לומד שאלה הוא שבועה שכתוב **ויבא אותו באלה**, וכתוב **וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר השביעו באלוקים.**

בארור יש נידוי וקללה ושבועה, נדוי שכתוב **ארור מרוז אמר מלאך ה׳ ארור ארור יושביה**, ועולא ביאר שברך נידה את מרוז בד׳ מאות שופרות, ויש בארור קללה כמו שכתוב **ואלה יעמדו על הקללה** וכתוב **ארור האיש אשר יעשה פסל**, ובארור יש שבועה שכתוב **וישביע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה׳**, אך קשה שנאמר שיהושע עשה ב׳ דברים שבועה וקללה, אלא יש ללמוד מהפסוק **ואיש ישראל ניגש ביום ההוא ויואל שאול את העם לאמר ארור האיש אשר יאכל**, וכתוב **ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם**, אך יש לדחות שאכן שאול עשה ב׳ דברים שבועה וקללה, ויש לומר שלא כתוב וארור.

ר׳ יוסי בר חנינא אומר שבאמן יש שבועה קבלת דברים והאמנת דברים, שבועה שכתוב **ואמרה האשה אמן אמן**, קבלת דברים שכתוב **ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמן**, והאמנת דברים שכתוב **ויאמר ירמיה הנביא אמן כן יעשה ה׳ יקם ה׳ את דבריך.**

ר״א אומר שלאו הוא שבועה והן הוא שבועה, ואמנם לאו שבועה ניתן ללמוד מהפסוק **ולא יהיה עוד המים למבול** וכתוב **כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח** ולא כתוב שבועה במקום אחר, והן שבועה זה סברא שאם לאו הוא שבועה הן הוא גם שבועה, ורבא אומר שזה כשאומר לאו לאו או הן הן שני פעמים שכתוב **ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול ולא יהיה עוד המים למבול**, וכמו שלאו הוא שבועה בפעמיים כך הן הוא שבועה בפעמיים.

שנו בברייתא שר״מ למד מהפסוק **איש איש כי יקלל אלוקיו ונשא חטאו** ולכאורה כבר כתוב **ונוקב שם ה׳ מות יומת** והיינו אומרים שחייב רק על שם המיוחד והתורה כתבה איש איש לרבות מקלל בכינויים, וחכמים סוברים שעל שם המיוחד חייב מיתה, ועל שאר כינויים זה רק אזהרה.

חכמים שחלקו על מקלל אביו ואמו זה דעת ר׳ מנחם בן ר׳ יוסי שלמד מהפסוק **בנקבו שם יומת** שמקלל אביו ואמו חייב רק במקללם בשם.

המקלל עצמו וחבירו שם עובר בלאו, ר׳ יוני אומר שזה לכו״ע, ועצמו לומדים מהפסוק רק **השמר לך ושמור נפשך מאוד**, וכו׳ אבין בשם ר׳ אילעא שכל מקום שנאמר השמר פן ואל הוא לאו, וחבירו לומדים מהפסוק **לא תקלל חרש**.

המשנה אומרת שיכך ה׳ וכן יככה היא אלה שבתורה, וכשישב רב כהנא לפני רב יהודה הוא קרא את המשנה בשם אמר לו רב יהודה שיכנה, וכשישב תלמיד אחד לפני רב כהנא הוא קרא את הפסוק **גם קל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל שרשך מארץ חיים סלה**, אמר לו רב כהנא שיכנה את שם ה׳ והתלמוד מביא את שני המקרים שלא נאמר שרק במשנה יאמר רק בכינוי אך פסוק ניתן לקרוא כצורתו קמ״ל שגם בקריאת פסוק יש לכנות.

כשאמר אל יכך ויברכך ויטיב לך לר״מ חייב ולחכמים פטור, יש להקשות שר״מ לא סובר שבכלל לאו הן ויש להפוך במשנה את ר״מ לחכמים, ור׳ יצחק שנה את המשנה כמו שהיא כתובה אמר רב יוסף שאם שנו כך וגם ר׳ יצחק שנה כך א״כ המשנה כתבה דוקא, ויש לתרץ שרק לגבי תנאי ממון אמר ר״מ שלא אומרים בכלל לאו הן אך באיסור אומרים שבכלל לאו הן, ויש להקשות שבסוטה זה איסור ובכ״ז ביאר ר׳ תנחום בר חכיני לדעת ר״מ שכתוב חנקי שזה הלאו של סוטה משמע שלולא כן לא אומרים בכלל לאו הן, **עמוד ב** אלא יש להפוך במשנה שגם באיסור לר״מ אין בכלל לאו הן, ורבינא מקשה שאם באיסור לא אומרים בכלל לאו הן א״כ מה ששנינו ואלו שבמיתה שתוויי יין ופרועי ראש ששם כתוב הלאו בכלל ההן שכתוב **יין ושכר אל תשת ולא תמותו** אך אם תשתו תמותו, אלא ודאי ר״מ סובר שבאיסור בכלל לאו הן ובסוטה ר׳ תנחום הוצרך לפרש חנקי כתיב כי זה איסור שיש בו ממון.

פרק שבועת הפקדון

משנה שבועת הפקדון נוהגת באנשים ונשים קרובים ורחוקים כשרים ופסולים בפני ב״ד ושלא בפני ב״ד מפי עצמו, ולר״מ מפי אחרים חייב רק אם כפר בב״ד ולחכמים גם מפי אחרים חייב בכפר, וחייב על דזון השבועה עם שגגתה כשהוא בזדון על הפקדון אך פטור על שגגה לבדה והחייב על הזדון הוא אשם ששוה שקלים, כיצד היא שבועת הפקדון: שאמר לו תן לי פקדון שיש לי בידך ואמר הנתבע שבועה שאין לך בידי, או שאמר לו אין לך בידי ואמר התובע משביעך אני ואמר אמן חייב ואם השביע עליו ה׳ פעמים בין בפני ב״ד ובין שלא בפני ב״ד וכפר חייב על כל אחת ואחת, ור״ש אמר שהטעם לכך הוא שהוא יכול לחזור ולהודות, אם חמשה תבעוהו תן לנו פקדון שיש לנו בידך, ואמר שבועה שאין לכם בידי חייב אחת, אך אם אמר שבועה שאין לך בידי ולא לך ולא לך חייב על כל אחת ואחת, ור״א סובר שחייב רק באמר שבועה באחרונה, ור״ש סובר שצריך לומר שבועה לכל אחד, אם תבע תן לי פקדון תשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך ואמר הנתבע שבועה שאין לך בידי חייב אחת, אך אם פרט ואמר שאין לך בידי פקדון תשומת יד גזל ואבידה חייב על כל אחת ואחת, אם תבעו תן לי חיטים שעורים וכוסמין שיש לי בידך ואמר שבועה שאין לך בידי חיטים אחת, אך אם אמר שבועה שאין לך בידי חיטים שעורים וכוסמין חייב על כל אחד ואחת, ור״מ אומר שגם אם נשבע שאין לך בידי חטה שעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת, אם תבעו אנסת ופיתת את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פיתיתי ואמר משביעך אני ואמר אמן חייב ולר״ש פטור כי אינו משלם קנס על פי עצמו, אמרו לו שאמנם אינו משלם קנס על פי עצמו אך הוא משלם בושת ופגם על פי עצמו, אם תבעו גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן חייב, ואם אמר גנבתי אך לא טבחתי ולא מכרתי ואמר לו משביעך אני ואמר אמן פטור, אם תבעו המית שורך את שורי ואמר לו שלא המית ואמר לו משביעך אני ואמר אמן חייב, אך אם אמר המית שורך את עבדי והוא אומר שלא המית והוא אמר משביעך אני ואמר אמן פטור, אם תבעו חבלת בי ועשית בי חבורה והוא אומר לא חבלתי ולא עשיתי בך חבורה משביעך אני ואמר אמן חייב, אמר לו עבדו הפלת את שיני או סימית את עיני והוא אומר לא הפלתי ולא סימיתי והוא אמר משביעך אני ואמר אמן פטור, והכלל בזה הוא שהמשלם על פי עצמו חייב בשבועת הפקדון ומי שאינו משלם על פי עצמו פטור. **גמרא** רב אחא בר הונא ורב שמואל בר רבה בר בר חנה ורב יצחק בר רב יהודה למדו מסכת שבועות אצל רבה ופגש בהם רב כהנא,

דף לז ושאל אותם מה הדין אם הזיד בשבועת הפקדון והתרו בו שזה חידוש שלא מצאנו בכל התורה שמביא קרבן על זדון ואע״כ חייב בין התרו בו בין שלא התרו בו אא שזה מדובר בלא התרו אך אם התרו יקבל מלקות ויפטר מקרבן, או שיקבל מלקות וגם יביא קרבן, אמרו לו ששנינו חמורה ממנה שבועת הפקדון שחייבים על דזונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים ומה שכתוב חייבים מכות משמע שמדובר שהתרו בו וכתוב רק קרבן, והחומרא היא שעדיף לאדם להביא קרבן ולא ללקות, אמר רבה בר איתי שר״ש הוא הסובר שזדון שבועת הפקדון לא ניתן לכפרה אך לרבנן מביא גם קרבן, אמר להם רב כהנא אל תוכיחו מהמשנה הזו שאני שניתיה כך: אחד זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים והחומרא היא שבשבועת העדות מביא חטאת ששוה מעה ואילו מצד שבועת הפקדון יביא אשם בכסף שקלים, וקשה שנלמד ממנה ויש לומר שאולי התורה דברה בלא התרו. **וללישנא בתרא** הביאו ראיה שכתוב שלא חייבים על שגגתה ומה מביאים על זדונה אשם בכסף שקלים ולכאורה מדובר גם בהתרו בו, ויש לדחות שמדובר שלא התרו, ויש להוכיח מברייתא ששנינו שלא מוכיחים מנזיר טמא שהוא לוקה תאמר בשבועת הפקדון שאינו לוקח ואם כתוב שבנזיר הוא לוקה א״כ מדובר בהתרו, ובשבועת הפקדון לא לוקה אך מביא קרבן, ויש לבאר אינו לוקה שאינו נפטר במלקות אל לפ״ז נזיר טמא לוקה ולא מביא קרבן והרי כתוב בו קרבן, ויש לבאר שהקרבן אינו לכפרה אלא הוא בא כדי שיוכל להתחיל נזירות טהרה, וכשאמרו את זה התלמידים לפני רבה הוא ביאר שהדיוק הוא שאם לא התרו בו ויש עדים הוא חייב, ויש להקשות שזה רק כפירת דברים וא״כ מוכח שרבה סובר שהכופר בממון שיש עליו עדים פטור, ורב חנינא הביא תנא שמסייע לרבה שלומדים **מוכחש בה** למעט המודה לאחד מהאחים או השותפים, ומהפסוק **ונשבע על שקר** ממעטים לוה בשטר ולוה בעדים, אמר רבה שאין להוכיח משם שמדובר שהוא אמר לויתי או לא לויתי בעדים או לויתי או לא לויתי בשטר שהרי ברישא מיעטו מודה לאחד מהאחים או השותפים, ובמודה לאחד מהאחים אם נאמר שהוא מודה בחצי שלו הרי יש כפירה לגבי השני אלא משמע שמדובר שהם תובעים ממנו לוית משנינו והוא אומר לויתי רק מאחד מכם שזה כפירת דברים בעלמא, ואם ברישא מדובר בכפירת דברים בעלמא א״כ גם בסיפא מדובר בכפירת דברים בעלמא, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו במשנה שלא חייב על שגגתה ומה חייב על דזונה אשם בכסף שקלים ומשמע גם בזדון העדים מביא קרבן כשהוא לוקה, ויש לדחות שמדובר בזדון עצמו, ויש להוכיח מהמשנה לעיל שאם היו ב׳ כיתות עדים וכפרה הראשונה ואח״כ כפרה השניה שתיהן חייבות כי העדות יכולה להתקיים בשתיהן ולכאורה מובן שהשניה חייבת כי כבר כפרה הראשונה אך מדוע הראשונה חייבת **עמוד ב** הרי יש עוד כח ורבינא ביאר שהכת השניה היו קרובים בנשותיהם בשעת כפירת הראשונה והן היו גוססות והיינו אומרים שרוב גוססים למיתה קמ״ל שהם חיים והם פסולי עדות, ויש להוכיח מדברי המשנה שבעל הבית שטען טענת גנב בפקדון ונשבע והודה ובאו עדים אם הודה קודם שבאו העדים משלם קרן וחומש ואשם ואם הודה אחר בואם משלם כל ואשם, ויש לדחות שגם כאן מדובר שבעת שהודה העדים היו קרובים בנשותיהם, ורבינא הוכיח מברייתא ששנינו חמורה ממנה שבועת הפקדון שחייבים על דזונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים ואם כתוב לוקה א״כ מדובר בהתרו וכתוב שעל שגגת השבועה יש אשם בכסף שקלים, ורב מרדכי אמר שאין להוכיח משם שהרי רב כהנא אמר שהוא שנה את הברייתא אחד זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים, ויש להוכיח מהברייתא דלעיל לא אם אמרת בנזיר חייבים אחד זדונה ואחד שגגתה הפקדון שלא לוקה ואם מדובר שאין עדים מדוע לוקה אלא מדובר שיש עדים וכתוב שבשבועת הפקדון לא לוקה אך מביא קרבן וא״כ קשה על דברי רבה.

ר׳ יוחנן אמר שהכופר בממון שיש עליו עדים חייב ובשטר פטור, ורב פפא אמר בטעמו של ר׳ יוחנן שעדים יכולים למות אך השטר מונח, ורב הונא בר בר יהושע הקשה שגם שטר עשוי להאבד והוא מבאר בטעמו של ר׳ יוחנן ששטר הוא שעבוד קרקעות ולא מביאים קרבן על כפירת שעבוד קרקעות.

נחלקו ר׳ יוחנן ור״א במשביע עידי קרקע אם חייב קרבן שבועה או לא, ומכאן יש להוכיח שר׳ יוחנן סובר שפטור ממה שהוא חילק בכופר בממון שיש עליו עדים ליש עליו שטר כדברי רב הונא, ור׳ ירמיה אמר לר׳ אבהו אולי ר׳ יוחנן ור״א נחלקו במחלוקת ר״א ורבנן לגבי גזל שדה מחבירו ושטפה נהר שלר״א חייב להעמיד לו שדה ולחכמים יכול לומר לו הרי שלך לפניך, וביארו במחלוקתם שר״א דרש ריבוי ומיעוט וחכמים למדו בכלל ופרט וכלל, ר״א דרש בפסוק **וכיחש בעמיתו** ריבה **בפקדון או בתשומת יד** מיעט **או מכל אשר ישבע עליו** ריבה וריבה הכל ומיעט שטרות, וחכמים למדו **שוכחש** הוא כלל, **בפקדון** הוא פרט, **מכל אשר** כלל ודורשים כעין הפרט שהוא דבר המיטלטל וגופו ממון להוציא קרקעות שאינן מיטלטלין ועבדים הוקשו לקרקעות ושטרות שאין גופן ממון, ר״א סבר כר״א ור׳ יוחנן סבר כרבנן, ויש לומר שאכן המחייב סובר כר״א אך ר׳ יוחנן אומר שהוא יכול להסביר גם לדעת ר״א והוא מודה לענין כפירה שכתוב **מכל** ולא כתוב הכל, ורב פפא אמר בשם רבא שיש לדייק כך מדברי המשנה גנבת את שורי והוא אומר לא גנבתי משביעך אני ואמר אמן חייב ולא כתוב גנבת את עבדי משמע שעבד הוקש לקרקע ולא מביאים קרבן על כפירת שעבוד קרקעות, ורב פפי אמר בשם רבא שבסיפא כתוב זה הכלל כל המשלם על פי עצמו חייב ושאינו משלם על פי עצמו פטור, ולכאורה ניתן לומר שהכלל בא לרבות גנבת את עבדי, אלא אי אפשר להוכיח מהמשנה.